

Herinrichting Kamp Nieuw-Milligen

Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)

Rijksvastgoedbedrijf

18 augustus 2023

Project Herinrichting
Kamp Nieuw-Milligen
Opdrachtgever Rijksvastgoedbedrijf

Document Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)
Status Definitief 03
Datum 18 augustus 2023
Referentie 132819/23-014.877

Projectcode 132819
Projectleider Ing. B.J.G. Hendrickx
Projectdirecteur Ing. M. Kraneveld

Auteur(s) D.P. Kamperman MSc
Gecontroleerd door N.C. van der Zijden MSc
Goedgekeurd door Ing. B.J.G. Hendrickx

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. | Deventer
Stationsweg 5
Postbus 3465
4800 DL Breda
+31 (0)76 523 33 33
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Introductie herinrichting Kamp Nieuw-Milligen	5
1.3	Samenwerkingsovereenkomst tussen Rijk en Regio	6
1.4	Milieueffectrapportage: wat en waarom?	6
1.5	Doel en Leeswijzer	7
2	VOORGESCHIEDENIS EN LOCATIEKEUZE NIEUWE KAZERNE KORPS MARINIERS	9
2.1	Noodzaak nieuwe kazerne voor het Korps Mariniers (2011)	9
2.2	Aanwijzing Vlissingen als nieuwe locatie (2012) en heroverweging (2019)	9
2.3	Alternatievenstudie nieuwe locatie	10
3	VOORNEMEN HERINRICHTING KAMP NIEUW-MILLIGEN	12
3.1	Beschrijving huidig (plan)gebied Kamp Nieuw-Milligen	12
3.2	Uitgangspunten herinrichting KNM	13
3.3	Ruimtelijk kader Kamp Nieuw-Milligen	14
4	VARIANTEN	16
4.1	Ruimtelijk kader als basis voor varianten	16
4.2	Variantontwikkeling voor Kamp Nieuw-Milligen	17
4.3	Beschrijving varianten	19
5	INHOUD EN AANPAK VAN HET ONDERZOEK	21
5.1	Vergelijking met en beschrijving van de referentiesituatie	21
5.2	Plan- en studiegebied	21
5.3	Beoordelingskader	21
5.3.1	Doelbereik	22
5.3.2	Milieueffecten	22

5.4	Wijze van beoordelen	23
5.5	Aanpak milieuonderzoeken	24
6	WETTELIJKE VEREISTEN	27
6.1	Toelichting m.e.r.-plicht	27
6.2	Inhoud van het MER	28
6.3	Te doorlopen stappen	28
6.4	Betrokken partijen	29
6.5	Participatie	29
	Laatste pagina	29

Bijlage(n)

Aantal pagina's

-

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

In juli 2020 heeft het kabinet besloten om het Korps Mariniers te verhuizen van de huidige kazerne in Doorn naar Kamp Nieuw-Milligen (KNM), nabij Uddel in de gemeente Apeldoorn¹. Het project voorziet in het realiseren van een *fit for purpose* en nieuwe toekomstbestendige kazerne ten behoeve van de operationele marinierseenheden uit Doorn inclusief de *Netherlands Maritime Special Operations Forces (NLMARSOF)*. De verhuizing sluit aan bij de ambitie van de gemeente Apeldoorn als stad van *'Safety and security'*, waarmee Apeldoorn haar militaire traditie verbindt met de toekomst. Voor de herinrichting van KNM wordt het bestemmingsplan/omgevingsplan herzien en worden de effecten van de realisatie van de kazerne ter plaatse van KNM op milieu en omgeving in een milieueffectrapportage (MER) onderzocht. Deze notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) beschrijft de aanpak voor het op te stellen MER.

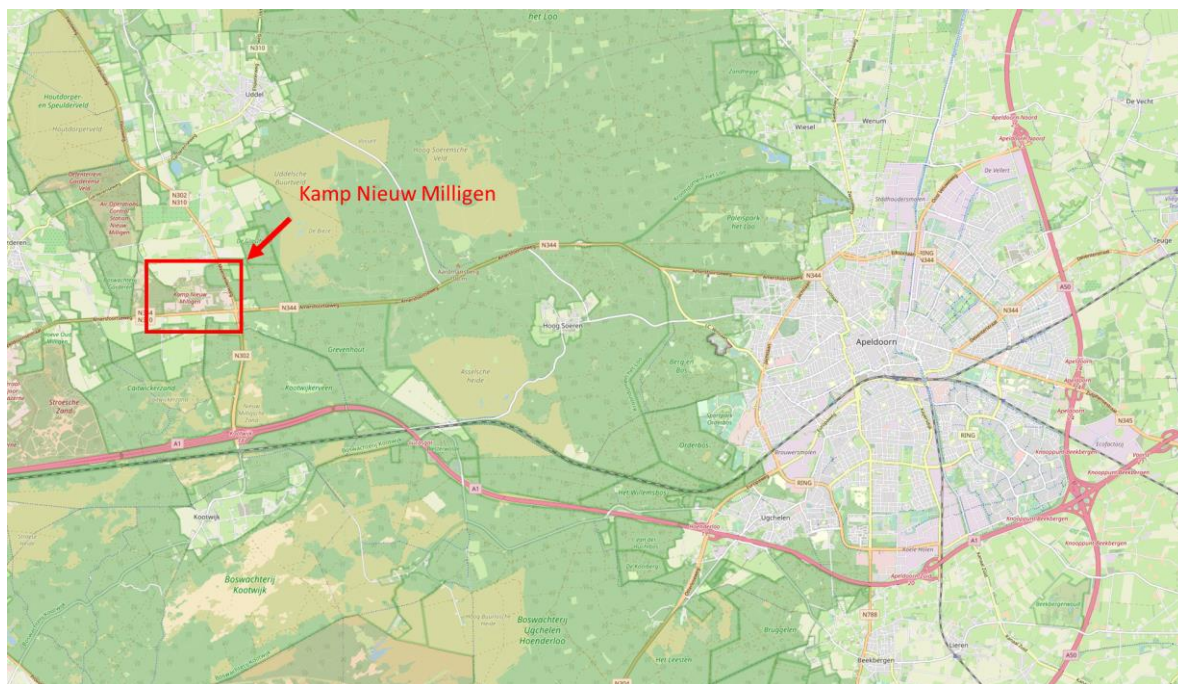
1.2 Introductie herinrichting Kamp Nieuw-Milligen

KNM heeft al een militaire functie en kent een lange geschiedenis. In 1860 begon het kamp als militair oefenterrein in de zomerperiodes, van 1886 tot 1940 diende het kamp als remontedepot en vanaf 1947 werd het kamp een technische werkplaats inclusief mobilisatiecomplex voor de Koninklijke Landmacht. Op afbeelding 1.1 is de locatie van het kamp binnen de gemeente Apeldoorn aangegeven.

Het terrein moet geschikt worden gemaakt voor de huisvesting van circa 2.250 gebruikers met alle faciliteiten die daarbij horen. De verhuizing betekent dat het kamp grondig aangepast zal moeten worden voor de nieuwe gebruikers, wat een forse toename van bebouwing en verkeersbewegingen met zich meebrengt. Het doel is om de nieuwe kazerne in 2030 op te leveren.

¹ Eerder besloot het kabinet in 2012 om het Korps Mariniers te verhuizen naar Vlissingen. Vanwege het behoud en de werving van de mariniers en daarmee de toekomstbestendigheid en continuïteit van het Korps Mariniers is het besluit gewijzigd en is besloten om niet naar Vlissingen maar naar Kamp Nieuw-Milligen te verhuizen.

Afbeelding 1.1 Locatie van het Kamp binnen gemeente Apeldoorn

1.3 Samenwerkingsovereenkomst tussen Rijk en Regio

Het Rijksvastgoedbedrijf werkt in opdracht van en samen met het ministerie van Defensie aan een nieuwe, toekomstbestendige kazerne. Deze partijen hebben samen met de regio (de provincie Gelderland en de gemeente Apeldoorn) op 5 maart 2021 een samenwerkingsovereenkomst afgesloten voor de herinrichting van KNM. In de samenwerkingsovereenkomst is het volgende afgesproken:

De beoogde samenwerking in het bijzonder ziet op het opstellen van het ruimtelijk kader voor het projectgebied, op de (voorbereiding van) de voor de planontwikkeling noodzakelijke planologische besluiten, op andere noodzakelijke publiekrechtelijke toestemmingen en ontheffingen en op de bereikbaarheid van Kamp Nieuw-Milligen;

Indien het thans geldende bestemmingsplan de realisatie van de beoogde herinrichting niet toelaat de gemeente bereid is, in het verlengde van de uitgangspunten en randvoorwaarden in het ruimtelijke kader, de benodigde planologische besluiten voor te bereiden en in procedure te brengen waarmee de herinrichting mogelijk wordt gemaakt.

1.4 Milieueffectrapportage: wat en waarom?

Een m.e.r.-procedure is altijd verbonden aan een (ruimtelijk) besluit. In dit geval is dat het vaststellen van het bestemmings- of omgevingsplan door de gemeenteraad van de gemeente Apeldoorn. De m.e.r.-procedure maakt in een aantal stappen inzichtelijk wat de milieugevolgen van het plan zijn. Dit document, de notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), is de eerste stap in deze m.e.r.-procedure en vertelt hoe en waarnaar in het milieueffectrapport (MER) onderzoek wordt gedaan. De resultaten van dit onderzoek worden gerapporteerd in een MER

Defensie is niet verplicht om een MER op te stellen voor de voorgenomen ontwikkeling op basis van de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage. Binnen het besluit is de herinrichting van een kazerne namelijk niet aangeduid als een m.e.r.-plichtige activiteit¹.

Defensie stelt in dit geval vrijwillig een MER op. Dit doet zij om inzicht te geven in de bestuurlijke afwegingen die ten grondslag liggen aan de ontwikkeling en het milieubelang een plek te geven in de besluitvorming.

Tabel 1.1 Terminologie lijst

Terminologie	
NRD	notitie Reikwijdte en Detailniveau
m.e.r.	milieueffectrapportage (de procedure)
MER	milieueffectrapport (het rapport)
planMER	milieueffectrapport bij een plan, bijvoorbeeld een bestemmingsplan
projectMER	milieueffectrapport bij een besluit, bijvoorbeeld een vergunning

1.5 Doel en Leeswijzer

De eerste stap in een m.e.r.-procedure is het bepalen van de reikwijdte en het detailniveau van de onderzoeken, wat resulteert in de notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Deze NRD geeft dan ook antwoord op drie vragen:

- waar wordt in het MER onderzoek naar gedaan?
- welke varianten worden hierbij onderzocht?
- naar welke milieueffecten wordt onderzoek gedaan?

Onderstaand schema geeft per hoofdstuk aan welke informatie waar te vinden is.

Tabel 1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk	Geeft antwoord op de vraag:
1 Inleiding	<ul style="list-style-type: none"> - waarom wordt er een MER opgesteld? - wat is het doel van deze NRD?
2 Voorgeschiedenis	<ul style="list-style-type: none"> - waarom is een nieuwe kazerne nodig? - wat ging er vooraf aan de locatiekeuze Kamp Nieuw-Milligen? - waarom is de locatie Kamp Nieuw-Milligen gekozen?
3 Marinierskazerne Kamp Nieuw-Milligen	<ul style="list-style-type: none"> - wat is het huidige plangebied van Kamp Nieuw-Milligen? - wat zijn de uitgangspunten voor de komst van de kazerne op Kamp Nieuw-Milligen?
4 Varianten	<ul style="list-style-type: none"> - hoe zijn de varianten tot stand gekomen? - welke keuzes onderzoekt het MER?

¹ Mogelijk ontstaat er wel een m.e.r.-plicht vanuit de Wet natuurbescherming als een passende beoordeling nodig blijkt. Of deze nodig is, is in deze fase van het project nog niet vast te stellen. Dit komt omdat de locatie reeds een kazerne betreft met bestaande activiteiten die bijvoorbeeld geluid veroorzaken. Er is hierdoor sprake van gewinning in de omgeving, wat betrokken moet worden in de beoordeling van effecten, mogelijk zijn deze op voorhand uit te sluiten. Hetzelfde geldt voor stikstofdepositie op Natura-2000 gebieden in relatie tot bestaande rechten op de kazerne en een vergelijk met de nieuwe situatie. De onderzoeken hiervoor zijn nog niet beschikbaar op moment van opstellen van de NRD.

Hoofdstuk	Geeft antwoord op de vraag:
5 Inhoud en aanpak van het onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> - welke (milieu)thema's worden er onderzocht in het MER? - hoe wordt dit onderzoek uitgevoerd?
6 Wettelijke vereisten	<ul style="list-style-type: none"> - welke procedures moeten worden doorlopen? - hoe vindt de besluitvorming plaats? - op welke manier is participatie georganiseerd?

2

VOORGESCHIEDENIS EN LOCATIEKEUZE NIEUWE KAZERNE KORPS MARINIERS

Dit hoofdstuk beschrijft de voorgeschiedenis en de locatiekeuze voor een nieuwe kazerne voor het Korps Mariniers. Paragraaf 2.1 beschrijft waarom er een nieuwe kazerne moet komen. Paragraaf 2.2 gaat in op de locatiekeuze voor Vlissingen en het heroverwegen van deze keuze. Paragraaf 2.3 beschrijft de afweging van verschillende locaties.

2.1 Noodzaak nieuwe kazerne voor het Korps Mariniers (2011)

De Van Braam Houckgeestkazerne in Doorn huisvest verschillende onderdelen van het Korps Mariniers sinds 1946. Op de kazerne werken op dit moment circa 2.000 mariniers. De kazerne is door de jaren heen meerdere keren uitgebreid, maar zit al langere tijd aan haar limiet, met als gevolg dat een deel van het personeel op een dependance in Maartensdijk werkt. De noodzakelijke uitbreiding voor een toekomstbestendig Korps Mariniers kan niet in Doorn worden gerealiseerd. In 2011 heeft Defensie als onderdeel van de herbelegging van het vastgoed geconstateerd dat de kazerne in Doorn voor het Korps Mariniers niet meer voldoet en renovatie van de kazerne onvoldoende mogelijkheden biedt¹.

Daarop heeft de toenmalig minister van Defensie in 2012, in een brief aan de Tweede Kamer bekend gemaakt dat de marinierskazerne gaat verhuizen naar Vlissingen. Ruimtegebrek en achterstallig onderhoud zijn de twee voornaamste redenen voor het vertrek van de mariniers uit Doorn.

2.2 Aanwijzing Vlissingen als nieuwe locatie (2012) en heroverweging (2019)

Na de constatering dat de huidige kazerne in Doorn op termijn niet meer geschikt is voor het Korps Mariniers, is een zoektocht gestart naar een alternatieve locatie. Voor het zoeken naar een nieuwe locatie is begin september 2011 een werkgroep binnen Defensie opgericht. De werkgroep heeft in eerste instantie andere locaties in Noord-Brabant/Limburg onderzocht (te weten Budel en De Peel) voor het onderbrengen van de nu in Doorn gevestigde eenheden. Beide alternatieven zijn om verschillende redenen niet geschikt bevonden. Het zoekgebied is toen verbreed naar locaties in de provincie Zeeland. Dit omdat het een provincie is zonder noemenswaardige defensie-aanwezigheid en vanwege de ligging aan zee.

De werkgroep heeft na vergelijking van een aantal terreinen in Zeeland geconcludeerd dat de locatie Buitenhaven bij Vlissingen voorziet in de behoefte van een nieuwe kazerne voor het Korps Mariniers. Het biedt de beste mogelijkheden en voldoende ruimte om een nieuwe marinierskazerne onder te brengen. De terreinomvang van circa 70 ha. voorziet daarnaast in de nodige flexibiliteit voor toekomstige ontwikkelingen. In 2012 heeft de toenmalige Minister van Defensie de keuze voor de locatie Buitenhaven Vlissingen bekendgemaakt aan de Tweede Kamer².

Heroverweging besluit locatiekeuze Vlissingen

Na het besluit tot de verplaatsing van de mariniers naar de Buitenhaven Vlissingen zijn binnen het ministerie van Defensie zorgen ontstaan over de bereidwilligheid van de mariniers om te verhuizen naar Vlissingen. Het

¹ Kamerstuk 32 733, nr. 78 en Kamerstuk 32 733, nr. 119.

² Kamerstuk 32 733, nr. 59.

aantal mariniers dat voortijdig vertrekt bij het Korps Mariniers is tussen 2012 en 2019 hoger dan voorgaande jaren. Daarnaast is er meer onrust ontstaan onder het personeel naarmate de verhuizing dichterbij kwam. Daar komt bij dat de veiligheidssituatie sinds 2012 is veranderd en nog steeds verandert. Bovendien is de druk op de arbeidsmarkt sinds 2012 toegenomen. Met deze nieuwe ontwikkelingen zijn de zorgen over de toekomstbestendigheid en continuïteit van het Korps Mariniers toegenomen. Dit heeft ertoe geleid dat de locatiekeuze voor Buitenhaven in Vlissingen ter discussie is gesteld.

In 2019 heeft het ministerie van Defensie het besluit voor de locatiekeuze in Vlissingen onder de loep genomen. Voor de heroverweging van de locatiekeuze Vlissingen is op basis van drie hoofddoelen:

- **realisatie fit for purpose:** een kazerne die voldoet aan de operationele behoeften, zoals de nabijheid van voldoende geschikte oefen- en trainingslocaties;
- **toekomstbestendigheid en continuïteit van het Korps Mariniers:** een goed gevuld en inzetbaar Korps Mariniers is van belang, zeker gezien de huidige mondiale en nationale veiligheidssituatie;
- **financiën:** realisatie van een nieuwe marinierskazerne vraagt om aanzienlijke investeringen van Rijksmiddelen die doelmatig besteed moeten worden.

een alternatievenstudie met een specifiek afwegingskader gestart.

2.3 Alternatievenstudie nieuwe locatie

Na de heroverweging voor de locatiekeuze Vlissingen zijn er bij het nieuwe locatieonderzoek door het ministerie van Defensie ruim tachtig mogelijke locaties in beschouwing genomen¹. Aan de hand van een nieuw afwegingskader (zie kader einde van deze paragraaf) zijn 16 locaties nader onderzocht, waaronder voor de volledigheid ook Doorn (oude kazerne) en Vlissingen. Deze alternatievenstudie is in vertrouwelijkheid uitgevoerd door het ministerie van Defensie om de haalbaarheid van eventuele alternatieven goed te kunnen onderzoeken en om te voorkomen dat er bij Defensiepersoneel voortijdig verwachtingen ontstaan.

De alternatievenstudie heeft via een stapsgewijze selectie duidelijk gemaakt voor het ministerie van Defensie dat een herroeping van het besluit om de mariniers naar Vlissingen te verhuizen onvermijdelijk is². Dit heeft er toe geleid dat de nieuwe kazerne voor het Korps Mariniers niet in Vlissingen wordt gerealiseerd.

De alternatievenstudie heeft aan de hand van het afwegingskader twee alternatieve locaties geschikt bevonden; de locatie KNM en een tweede locatie. Na een laatste vergelijking is KNM als beste alternatief naar voren gekomen. De belangrijkste redenen om te kiezen voor KNM zijn een betere score ten opzichte van de tweede locatie op:

- afstand tot oefenterrein;
- geschiktheid bestemmingsplan;
- omgevingsaspecten;
- planning van de realisatie van de nieuwe kazerne in relatie tot grondverwering en privaatrechtelijke en bestuurlijke procedures;
- investeringskosten;
- overige kosten (onder andere aankoop grond en sloopkosten aanwezige infrastructuur).

De overgebleven locaties bij de laatste vergelijking betroffen beide locaties waarbij de werving van personeel niet onderscheidend is, doordat er een gelijkmatige spreiding over alle provincies is van rekruten bij het Korps Mariniers.

De alternatievenafweging voor de nieuwe kazerne heeft plaatsgevonden op basis van een breed afwegingskader. Hierbij hebben de omgevingsaspecten en milieueffecten onderdeel uitgemaakt van de afweging die is gemaakt. Ze hebben samen met de andere aspecten, benoemd in onderstaand kader, geleid tot de keuze voor KNM. In juli 2020 is het kabinetsbesluit bekrachtigd om het Korps Mariniers te verhuizen

¹ In verband met het uitvoeren van deze studie in vertrouwelijkheid door Defensie wordt niet gepubliceerd welke 80 locaties onderzocht zijn bij het nieuwe locatieonderzoek voor de nieuwe kazerne.

² Kamerstuk 33 358, nr. 15.

van Doorn naar KNM in de gemeente Apeldoorn¹. Het besluit (en de studie die daartoe heeft geleid) is beoordeeld door de Rekenkamer².

Afwegingskader verhuizing Korps Mariniers naar KNM

- **Behoeftestelling:**
 - vastgestelde behoeftestelling;
 - benodigde oppervlakte voor ontwikkelruimte;
- **Ruimtelijke ordening:**
 - geschiktheid bestemmingsplan voor behoeftes nieuwe kazerne;
 - omgevingsaspecten:
 - bodem, aanwezigheid niet-gesprongen explosieven, geluidhinder, geur, archeologie, aanwezige infrastructuur, stikstof i.r.t. Natura 2000-gebieden (stikstof, directe effecten op soorten en habitats), Flora en Fauna, grondwaterbeschermingsgebied en Natuurnetwerk Nederland;
- **Oefen- en trainingslocaties:**
 - reistijd tussen de toekomstige kazerne en geschikte oefen- en trainingsterreinen:
 - zowel directe mogelijkheden tot oefenterreinen als de afstand tot andere verder gelegen belangrijke terreinen binnen Nederland;
- **Behoud personeel:**
 - gemiddelde reistijd woon-werkverkeer;
 - effect van de locatiekeuze op het aantal te verwachten binnenslapers;
 - woningmarkt;
 - aanbod van middelbare scholen;
 - werkloosheidspercentage in de omgeving;
- **Werving personeel:**
 - het arbeidspotentieel voor het Korps Mariniers;
 - vergelijking van de herkomst van de rekruten die de afgelopen vijftien jaar met de opleiding zijn gestart en hoe deze herkomst zich verhoudt tot de verschillende locaties;
- **Kosten:**
 - vergelijking van de bouw- en exploitatiekosten van nieuwe kazernes op verschillende locaties;
 - vergelijking van de grond- en sloopkosten en eventuele grondopbrengsten.

Het besluit om de nieuwe kazerne in KNM in Apeldoorn te vestigen staat hiermee vast. De afweging voor de locatie heeft secuur plaatsgevonden, waarbij alle belangen zijn afgewogen. Het is niet mogelijk deze afweging volledig te delen, aangezien dit departementaal vertrouwelijke informatie betreft. Dit NRD en bijkomend MER dient ter ondersteuning voor de inrichting van de nieuwe kazerne. Er worden geen nieuwe locaties onderzocht.

¹ Kamerstuk 33 358, nr. 15.

² Een rapport van de Algemene rekenkamer (2021), toegankelijk via:
<https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2021/04/13/uit-het-vizier>.

3

VOORNEMEN HERINRICHTING KAMP NIEUW-MILLIGEN

Dit hoofdstuk gaat verder in op de huidige situatie van KNM en de uitgangspunten en ruimtelijk kader bij het ontwikkelen van de nieuwe kazerne. Paragraaf 3.1 beschrijft het huidige (plan)gebied en paragraaf 3.2 de opgaven en ambitie voor de herinrichting van KNM vanuit Defensie en het Rijksvastgoedbedrijf. Paragraaf 3.3 beschrijft de uitgangspunten uit het ruimtelijk kader¹ en daarmee de basis voor elk van de te onderzoeken varianten in het MER.

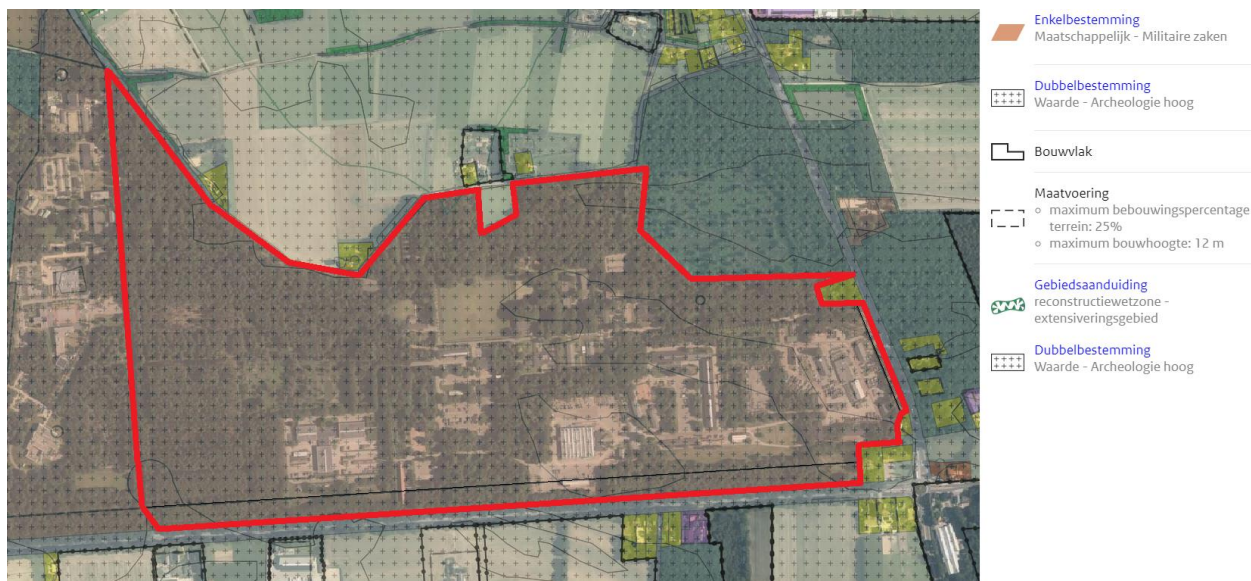
3.1 Beschrijving huidig (plan)gebied Kamp Nieuw-Milligen

KNM is gelegen in de gemeente Apeldoorn en onderdeel van de provincie Gelderland. De kazerne ligt op de Veluwe in een groene en bosrijke omgeving. Een groot deel van deze omgeving is onderdeel van Natura 2000-gebied Veluwe en/of het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De naaste omgeving wordt ook gekenmerkt door agrarisch gebruik. KNM maakt onderdeel uit van een aaneensluiting van militaire terreinen. Ten westen van KNM bevindt zich het Air Operations Control Station (AOCS), ten noorden van KNM het terrein Convooi met daar weer ten noorden van het oefenterrein Garderense Veld als oefenterrein. Alle terreinen zijn goed bereikbaar via de Amersfoortseweg (N344) en de Meervelderweg (N302).

In het huidige plangebied KNM is het bestemmingsplan 'Agrarische enclave (vastgesteld d.d. 25 juni 2014)' van de gemeente Apeldoorn van kracht. Binnen het vigerende bestemmingsplan zijn op de locatie van KNM militaire doeleinden en functies reeds mogelijk. De bouwhoogte is echter beperkt en te beperkt voor de komst van het Korps Mariniers, waardoor een bestemmingsplan herziening nodig is. Op afbeelding 3.2 is een uitsnede van de plankaart van het vigerende bestemmingsplan weergegeven met daarop de reeds bestaande militaire functie.

¹ Het ruimtelijke kader is opgesteld door de gemeente Apeldoorn, de provincie Gelderland en de Staat, te weten het Rijksvastgoedbedrijf en het ministerie van Defensie. Het document zelf is niet openbaar gemaakt maar kan wel opgevraagd worden bij de rijksoverheid. Wel is er een leeswijzer beschikbaar. Zie voor meer informatie: <https://www.rijksvastgoedbedrijf.nl/vastgoed/projecten-in-uitvoering/apeldoorn-kamp-nieuw-milligen>

Afbeelding 3.1 Uitsnede vigerend bestemmingsplan 'Agrarische enclave (onherroepelijk vastgesteld d.d. 25 juni 2014)'

3.2 Uitgangspunten herinrichting KNM

De gemeente Apeldoorn, de provincie Gelderland, het Rijksvastgoedbedrijf en het ministerie van Defensie hebben gezamenlijk een ruimtelijk kader opgesteld (30 juni 2022) voor de herinrichting van KNM. Hierin staan de randvoorwaarden en de ambities van het project benoemd. Dit ruimtelijk kader bevat ook ambities en randvoorwaarden voor de invulling van de nieuwe kazerne zoals hieronder beschreven.

Inpassing KNM in het landschap

Het plangebied ligt in het Nationaal landschap Veluwe. De gemeente Apeldoorn heeft een Omgevingsvisie opgesteld (2022) met vier leidende principes verder uitgewerkt vanuit het koersdocument 2030¹, te weten: groen is altijd nabij, meervoudig ruimtegebruik, duurzaamheid en klimaatopgave en iedereen doet mee en we maken er werk van. Tevens ligt KNM in een prominent aandachtsgebied waarin de gemeente naar een hogere omgevingskwaliteit streeft dan de basiskwaliteit². KNM ligt direct naast de Amersfoortseweg, die als belangrijk historisch lint is aangemerkt. Dit betekent enerzijds dat de Veluwe identiteit (bospercelen, reliëf e.d.) van belang is, gezien vanaf de omliggende wegen, en anderzijds dat het karakter van het historisch lint (lange rechtstanden, breed profiel met ter hoogte van het plangebied laanbomen) zoveel mogelijk dient te worden gerespecteerd. KNM gaat grotendeels schuil achter robuuste beplanting die het historisch lint begeleidt.

Gebouwen

Het grootste deel van de bestaande gebouwen op KNM is sterk verouderd en moet worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw.

Enkele opstallen zijn als cultuurhistorisch waardevol aangeduid. Defensie en het RVB onderzoeken in een potentiescan in hoeverre hergebruik of transformatie van deze opstallen mogelijk is binnen de te ontwikkelen kazerne, zonder daarbij in te leveren op functionaliteit.

¹ Koersdocument Apeldoorn 2030 (2019). Programma van eisen voor de Omgevingsvisie. Gemeente Apeldoorn

² Welstandsnota Apeldoorn (2017) met drie aandachtsgebieden. De Veluwe valt onder 'Apeldoornse identiteitdragers'.

Funcities

De nieuwe kazerne KNM moet tenminste kunnen voorzien in de volgende behoeftes/funcities:

- opleidings- trainingsfaciliteiten en sportfaciliteiten;
- op- en overslag, stalling, onderhoud en logistieke voorzieningen;
- boven- en ondergrondse infra, terrein;
- een woonfunctie;
- kantoren;
- eet- en ontspanningsfaciliteiten;
 - bedrijfsrestaurant;
 - multifunctionele ruimtes;
 - verblijven voor het personeel;
- geneeskundig centrum;
- parkeergelegenheid van auto en fiets voor personeel.

Bebouwing en landschap

- meervoudig ruimtegebruik op het terrein is een randvoorwaarde: combineer funcities, beperk bebouwing en verharding en maak - waar het type voertuig dit toelaat - gestapelde en/of (semi-) ondergrondse parkeervoorzieningen;
- een aanpassing aan de bouwhoogte van het huidige bestemmingsplan (zie paragraaf 1.4);
- een bosstrook aan de noordzijde van de Amersfoortseweg van minimaal 30 meter breed gemeten vanaf de buitenkant van het fietspad (met uitzondering van eventuele toegangspoorten);
- rekening houden bij nieuwe in- en uitritten of reactiveren van bestaande in- en uitritten op de Amersfoortseweg met de in- en uitritten van bestaande (en geplande) funcities langs de zuidzijde van de Amersfoortseweg;
- plaatsing en vormgeving van nieuwe hekwerken in afstemming op de beveiligingseisen (waaronder inspectiestroken), maar eveneens op flora, fauna en de gewenste (on)zichtbaarheid vanaf openbare wegen.

Energietransitie, klimaatadaptatie en duurzaamheid

De nieuwe kazerne moet energieneutraal worden met het oog op de Rijksoverheid doelstelling om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Hiervoor worden verschillende energiebesparende technieken toegepast in de gebouwen en op het kazerneterrein. Ook onderzoeken Defensie en het Rijksvastgoedbedrijf of opslag en uitwisseling van met name duurzame energie met de omgeving haalbaar is. Naast energie wordt ook aandacht besteed aan klimaatadaptatie op de nieuwe kazerne, zoals het opvangen van piekbuien en het voorkomen van hittestress. Bij de bouw van de nieuwe kazerne willen Defensie en RVB zoveel mogelijk gebruik maken van hernieuwbare of hergebruikte materialen, zodat schaarse grondstoffen niet onnodig worden uitgeput en de gebouwen zoveel mogelijk circulair worden.

3.3 Ruimtelijk kader Kamp Nieuw-Milligen

Door de gemeente Apeldoorn, de provincie Gelderland en het Rijk, te weten het Rijksvastgoedbedrijf en Defensie, is het ruimtelijk kader Kamp Nieuw-Milligen opgesteld. De eerste stap in de samenwerking is gezet in 2022, het ruimtelijk kader is opgesteld in lijn met de beschreven ambities en uitgangspunten in paragraaf 3.2. Het ruimtelijk kader beschrijft de zes hoofdthema's met daarin onderscheid tussen randvoorwaarden en ambities op elk thema:

- bebouwing en landschap;
- erfgoed en archeologie;
- natuur en stikstof;
- verkeer en parkeren;
- milieu en gezondheid;
- energie en duurzaamheid.

Voor de realisatie van de nieuwe kazerne en de huisvesting van het Korps Mariniers moet het huidige bestemmingsplan worden aangepast. Het bestemmingsplan kent weliswaar een militaire functie, de maximale bouwhoogte is echter 12 meter. Voor een functionele nieuwe kazerne is het wenselijk om een hogere bouwhoogte op delen van het terrein toe te staan (zoning). In het bestemmings- of omgevingsplan en het daarbij behorende beeldkwaliteitsplan worden de nader te bepalen maximale bouwhoogten, de vrijstellingsmogelijkheden en plaatsbepalingen definitief vastgesteld. In het door gemeente, in samenwerking met het Rijk en Provincie, opgestelde ruimtelijk kader zijn de volgende bouwhoogten afgesproken:

- 17 meter ter plaatse van het hekwerk aan de noordzijde van de kazerne grenzend aan de Meervelder Enk. Waardoor bebouwing gezien vanaf de Meervelder Enk onder de 'boomgrens' blijft;
- oplopend vanaf 17 meter ter plaatse van het hekwerk aan de noordzijde van de kazerne tot 21 meter ter plaatse van de centrale oost-west georiënteerde ontsluitingsas;
- 21 meter in het zuidelijke gedeelte van het plangebied, tussen de centrale ontsluitingsas en de groenstrook langs de Amersfoortseweg.

4

VARIANTEN

Dit hoofdstuk beschrijft de varianten die in het MER worden onderzocht. Paragraaf 4.1 legt uit waarom varianten worden opgesteld, en dat het ruimtelijk kader de basis vormt voor de variantontwikkeling. Paragraaf 4.2 beschrijft welke hoofdkeuzes er voor KNM voorliggen en geeft de achterliggende principes van de varianten. Paragraaf 4.3 beschrijft de varianten.

4.1 Ruimtelijk kader als basis voor varianten

In een MER worden alternatieven of varianten onderzocht voor de te maken keuzes. Het MER brengt effecten van de varianten in beeld ten opzichte van een referentiesituatie, en levert daarmee informatie over impact op milieu en omgeving voor de besluitvorming. In hoofdstuk 2 is toegelicht dat de keuze voor de locatie voor de nieuwe kazerne, Kamp Nieuw-Milligen, al is vastgesteld door Defensie. Dit betekent dat in het MER geen alternatieve locaties onderzocht worden voor de kazerne en dat KNM, de beoogde locatie is voor de bouw van de kazerne.

Dit MER onderzoekt wel varianten voor de inrichting van KNM, gebaseerd op het ruimtelijk kader. Dit ruimtelijk kader is opgesteld door de gemeente Apeldoorn, in samenwerking met de provincie Gelderland en de Staat¹. In het ruimtelijk kader is het geldende beleid en de regelgeving van provincie en gemeente, die relevant zijn voor deze planontwikkeling opgenomen.

In dit ruimtelijk kader wordt onderscheid gemaakt tussen randvoorwaarden en ambities op de zes hoofdthema's (zie ook paragraaf 3.3):

- bebouwing en landschap;
- erfgoed en archeologie;
- natuur en stikstof;
- verkeer en parkeren;
- milieu en gezondheid;
- energie en duurzaamheid.

De randvoorwaarden geven aan waar aan voldaan moet worden, de ambities geven aan waar betrokken partijen aan willen voldoen. Dit betekent dat alle varianten moeten voldoen aan de randvoorwaarden óf meer moeten bereiken dan de gestelde randvoorwaarden én er onderzocht moet worden in welke mate de ambities kunnen worden gerealiseerd.

Bij de invulling van de te onderzoeken alternatieven gaat het vooral om de variatie van het ruimtebeslag (bebouwd oppervlakte) van de gegeven functionele eisen die gesteld zijn aan de nieuwe kazerne. De thema's van het ruimtelijk kader die het sterkst het ruimtebeslag bepalen zijn: bebouwing, verkeer & parkeren en energie & duurzaamheid². De randvoorwaarden en ambities van de andere thema's worden indirect meegenomen door te variëren op bovenstaande hoofdthema's.

¹ Ruimtelijk kader marinierskazerne Nieuw-Milligen definitief 30 juni 2022.

² Vanuit energie & duurzaamheid bezien betreft bijvoorbeeld enerzijds een optimalisatie als gevolg van compact bouwen, anderzijds kan inzet van lokale energieopwekking tot ruimtebeslag leiden.

De effectbeoordeling van de verschillende varianten geeft bijvoorbeeld inzicht in de effecten op Natura 2000-gebieden en de stikstofdepositie als ook milieu en gezondheidseffecten. Ter illustratie: wanneer ruimtebeslag wordt beperkt, door hogere bebouwing in te zetten, biedt dit kansen voor behoud van nu aanwezige natuurwaarden.

Het ruimtelijk kader geeft diverse suggesties voor te onderzoeken mogelijkheden; dit vormt de basis van de varianten. Enkele suggesties vanuit het ruimtelijk kader die bepalend zijn voor het vormgeven van de alternatieven zijn:

- onderzoek of de dragende elementen (gebouwen, (groen)structuur en ontsluiting) en/ of ondersteunend element een zinvolle functie of betekenis kunnen krijgen in de opzet van de nieuwe kazerne;
- voorkom zoveel mogelijk nieuwe activiteiten in het Gelderse Natuurnetwerk (GNN) en versterk de kernkwaliteiten van de Groene Ontwikkelingszone (GO) per saldo en naar rato;
- bouw multifunctioneel en compact om het aandeel groen te behouden en zo mogelijk te verhogen;
- onderzoek alternatieven voor het woon-werkverkeer en de logistiek/ bevoorrading, indien mogelijk op locaties buiten het plangebied;
- meervoudig ruimtegebruik op het terrein is een randvoorwaarde: combineer functies, beperk bebouwing en verharding en maak (waar het type voertuig dit toelaat) gestapelde en/of (semi-) ondergrondse parkeervoorzieningen;
- onderzoek of de kazerne onderdeel kan zijn van een (bestaande) regionaal energienetwerk.

4.2 Variantontwikkeling voor Kamp Nieuw-Milligen

Variabelen als basis voor de onderzoeksvarianten

Zoals beschreven in de vorige paragraaf worden in het ruimtelijk kader diverse suggesties gegeven voor de te onderzoeken mogelijkheden. Deze suggesties op de zes hoofdthema's zijn vertaald naar een aantal variabelen, waar keuzes in gemaakt kunnen worden bij de inrichting van het terrein. Om in de keuzes het milieubelang mee te wegen, onderzoekt het MER varianten waarin onderstaande drie variabelen verschillend zijn uitgewerkt:

- 1 bouwoppervlak (maximale bouwhoogte);
- 2 parkeren en mobiliteit;
- 3 energie en duurzaamheid.

De mogelijke keuzes op de drie variabelen zijn opgenomen in tabel 4.1. Met de drie variabelen worden de aandachtspunten uit het ruimtelijk kader meegenomen; met name het bouwoppervlak is een belangrijke sturende variabele voor de inrichting van het terrein. Meer of minder bebouwd oppervlak, bijvoorbeeld door gestapeld bouwen, leidt immers tot meer of minder behoud van ruimte voor natuur en/of mogelijkheden tot behoud van bepaalde dragende en/ of ondersteunende cultuurhistorische elementen. Samenhangend met het bouwoppervlak is ook de invulling van de parkeerbehoefte en ontsluiting van de kazerne een belangrijke variabele. Variatie op invulling hiervan heeft effect op de verkeersveiligheid en leefbaarheid op de direct aanliggende wegen N302 en N344 en het regionale wegennet in de driehoek A1, A28 en A50. Als laatste wordt gevarieerd in de mate van duurzaamheid en energie van de gebouwen en voor de gehele kazerne. Meer of minder energiebesparende maatregelen en energieopwekking op eigen terrein leidt immers tot meer of minder behoud van ruimte voor andere functies.

Tabel 4.1 Variabelen voor indeling KNM

Bouwoppervlak (maximale bouwhoogte)	Parkeren en mobiliteit	Duurzaamheid en energie
passend binnen huidige hoogte bestemmingsplan	parkeren op terrein KNM	gebouwen energieneutraal
gestapeld bouwen bovengronds	parkeren middels transferium	kazerne energieneutraal
gestapeld bouwen ondergronds	ontsluiting op de N-weg en interne verkeersstromen	kazerne energieneutraal en mobiliteit gedeeltelijk

Uitgangspunt benodigd bebouwd- en verhard oppervlak

Uitgangspunt voor de variantontwikkeling is dat het aantal benodigde vierkante meters bebouwd- en verhard oppervlak vaststaat. Op de locatie wordt het aantal vierkante meters ontwikkeld dat noodzakelijk is voor de huisvestings- en trainingsfaciliteiten. Het huidige bestemmingsplan kent een aantal restricties met betrekking tot de bouwhoogte. De bouwhoogte is een belangrijke drijver voor de inrichting van het terrein. Immers, een grotere bouwhoogte leidt tot een lager bebouwd oppervlak (bij een gelijkblijvend aantal m² vloeroppervlak) en meer ruimte voor de inpassing van overige functies zoals groen en cultuurhistorische waarden. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat niet alle functies te stapelen zijn. Maar dit geeft wel de ruimte om daar waar het mogelijk is de hoogte te zoeken voor het realiseren van functies. Daarnaast is de invulling van het aantal parkeervoorzieningen op eigen terrein bepalend voor de benodigde ruimte.

Van variabelen naar varianten en voorkeursalternatief

De verschillende invullingen van de variabelen geven een palet aan mogelijkheden om varianten samen te stellen. Het is niet effectief en noodzakelijk om voor elke mogelijke combinatie een variant te ontwikkelen¹. De varianten worden samengesteld op basis van een aantal logische combinaties van variabelen. De varianten zijn zo gekozen dat ze een goed beeld geven van de 'hoeken van het speelveld' voor invulling van het KNM. Met andere woorden: onderzoek van varianten op de variabele 'energie en duurzaamheid' is zo opgezet, dat uitkomsten hiervan te combineren zijn met onderzoek van varianten die zich richten op de variabele 'bouwoppervlak (maximale bouwhoogte)'.

De uitkomst van de variantenstudie en beoordeling van de milieueffecten kan zijn dat voor de beste invulling van de nieuwe kazerne, elementen uit verschillende alternatieven moeten worden gecombineerd tot een voorkeursalternatief (VKA) om zo te komen tot een optimale variant. Hiertoe wordt in het MER, nadat alle varianten in beeld zijn gebracht, een separate onderbouwing voor gegeven.

In onderstaand tabel zijn de verschillende te onderzoeken varianten weergegeven, waarbij elke variant verschilt op één of meerdere variabelen uit tabel 4.1. Het uiteindelijke voorkeursalternatief kan worden samengesteld uit een combinatie van varianten. Paragraaf 4.3 geeft een nadere toelichting op de drie varianten.

Tabel 4.2 De te onderzoeken varianten KNM

Varianten	Bouwoppervlak (maximale bouwhoogte)	Parkeren en mobiliteit	Duurzaamheid en energie
Variant 1a energieneutrale gebouwen	passend binnen huidige hoogte bestemmingsplan	parkeren op terrein KNM	gebouwen energieneutraal
variant 1b energieneutrale kazerne	passend binnen huidige hoogte bestemmingsplan	parkeren op terrein KNM	kazerne energieneutraal; gebouwen en gebruiksgebonden energiebehoefte energieneutraal
variant 1c Energieneutrale kazerne + mobiliteit gedeeltelijk energieneutraal	passend binnen huidige hoogte bestemmingsplan	parkeren op terrein KNM	kazerne energieneutraal en mobiliteit gedeeltelijk
variant 2a gestapeld bovengronds parkeren	gestapeld parkeren bovengronds	parkeren op terrein KNM	gebouwen energieneutraal
variant 2b gestapeld ondergronds parkeren	gestapeld parkeren ondergronds	parkeren op terrein KNM	gebouwen energieneutraal

¹ Het totaal aan mogelijke varianten dat met drie aspecten en elk drie variabelen te onderzoeken is, is $3 \times 3 \times 3 = 27$ verschillende mogelijke varianten te onderzoeken.

Varianten	Bouwooppervlak (maximale bouwhoogte)	Parkeren en mobiliteit	Duurzaamheid en energie
variant 3a extern parkeren	gestapeld bouwen bovengronds	parkeren middels transferium	gebouwen energieneutraal
variant 3b optimalisatie ontsluiting en interne stromen	gestapeld bouwen bovengronds	ontsluiting op de N-weg en interne verkeersstromen	gebouwen energieneutraal

4.3 Beschrijving varianten

Onderstaand wordt een beschrijving van de varianten gegeven.

Variant 1 - Bouwen passend binnen huidige hoogte bestemmingsplan

In variant 1 wordt de benodigde gebouwen gerealiseerd binnen de huidige hoogte van het bestemmingsplan. Dit betekent dat gebouwen maximaal 12 meter hoog zijn. Parkeren vindt gelijkvloers plaats, op het eigen terrein. In deze variant worden drie subvarianten onderscheiden met betrekking tot duurzaamheid en energietransitie. Doel van deze variant is om met name het onderscheid in de verschillende opties voor dit thema te beschouwen.

Variant 1a - Energieneutrale gebouwen

In deze variant wordt genoeg energie opgewekt op eigen terrein zodat de gebouwen energieneutraal zijn.

Variant 1b - Energieneutrale kazerne

In deze variant wordt genoeg energie opgewekt op eigen terrein zodat de gebouwen energieneutraal zijn en de gebruiksgelinkte energiebehoefte energieneutraal is. Dit leidt ertoe dat de kazerne netto energieneutraal is.

Variant 1c - Energieneutrale kazerne + mobiliteit gedeeltelijk energieneutraal

In deze variant wordt genoeg energie opgewekt op eigen terrein zodat de gebouwen energieneutraal zijn en de gebruiksgelinkte energiebehoefte energieneutraal is. Daarboven op zal er genoeg energie worden opgewekt om mobiliteit gedeeltelijk energieneutraal te maken, denk aan het opladen van elektrisch materieel. Deze variant gaat enkel uit van het gedeeltelijk energieneutraal maken van de mobiliteit. Dit omdat voor defensievoertuigen nog niet goed is in te schatten, wat in de toekomst elektrisch en wat middels alternatieve brandstoffen zoals waterstof of groengas gaat opereren.

De varianten 1a tot en met 1c geven inzicht in:

- de 'nulvariant': Wat is nodig aan grondgebruik wanneer het vigerende bestemmingsplan wordt gehandhaafd met de maximale bouwhoogte van 12 meter?;
- wat mogelijk is binnen de verschillende variabelen op het aspect duurzaamheid en energie.

Variant 2 - Gestapeld bouwen

In variant 2 wordt er op eigen terrein geparkeerd, en het gebouw is energieneutraal. Hierbij wordt ingezet op gestapeld bouwen. Hierbij wordt de huidige maximale bouwhoogte van 12 meter uit het bestemmingsplan losgelaten en wordt onderzocht wat met de maximale bouwhoogtes, zoals weergegeven in het ruimtelijk kader, mogelijk is. Doel van deze variant is om inzicht te geven in wat mogelijk is in het beperken van het benodigde bebouwd/verhard oppervlak.

Variant 2a - Gestapeld bovengronds parkeren en hoogbouw

In deze subvariant wordt de maximale hoogte uit het huidige bestemmingsplan losgelaten. Hierdoor ontstaan er mogelijkheden om gestapelde bebouwing bovengronds te realiseren voor het parkeren en andere mogelijke functies. Dit beperkt het bebouwd oppervlakte.

Variant 2b - Gestapeld ondergronds parkeren

In deze subvariant wordt gedeeltelijk ondergronds geparkeerd, dit beperkt het bebouwd oppervlakte. Middels deze subvariant wordt onderzocht of met ondergrondsparkeren het toch mogelijk is om binnen de bouwhoogte van 12 meter van het vigerend bestemmingsplan te blijven. Variant 2a en b geeft inzicht in wat er gebeurt wanneer door gestapeld bouwen, zowel bovengronds als ondergronds, minder ruimtebeslag nodig is.

Variant 3 - Mobiliteit

In variant drie wordt er deels gestapeld gebouwd (bovengronds) op het eigen terrein. Er zijn twee sub-varianten, die inzicht geven in de opties voor de optimalisatie van de mobiliteit.

Variant 3a - Extern parkeren

Binnen deze sub-variant vindt een (gedeelte) van de benodigde burger parkeerbehoefte elders een plek, bijvoorbeeld door middel van een hub nabij een snelweg of treinstation. In combinatie met gestapeld bouwen betekent de externe parkeerfaciliteit dat het bebouwd oppervlak in deze variant zover als mogelijk wordt geminimaliseerd.

Variant 3a geeft inzicht in de milieueffecten bij een zo beperkt mogelijk ruimtebeslag van de gebouwen op de bestaande locatie. Oplossing voor burgerparkeren wordt deels buiten het eigen terrein gezocht. Deze externe oplossing brengt wel additionele milieueffecten met zich mee op de locatie aldaar. Deze worden ook onderzocht en meegenomen in de milieueffectbeoordeling van deze variant.

Variant 3b - optimalisatie ontsluiting en interne stromen

In deze sub-variant vindt parkeren wel plaats op eigen terrein, echter wordt bewust gezocht naar een andere wijze van inrichting van het terrein en verdeling van interne mobiliteit stromen. Een voorbeeld is het inzetten van een additionele (zuidelijke) toegangspoort in combinatie met de huidige poort.

5

INHOUD EN AANPAK VAN HET ONDERZOEK

Dit hoofdstuk beschrijft op welke wijze het MER onderzoek wordt gedaan. Paragraaf 5.1 gaat in op de vergelijking van de effecten van het plan met de referentiesituatie. Paragraaf 5.2 beschrijft waarnaar onderzoek wordt gedaan in het MER, waarna paragraaf 5.3 toelicht op welke manier deze onderzoeken aangepakt worden.

5.1 Vergelijking met en beschrijving van de referentiesituatie

Een MER vergelijkt de effecten van een plan met de referentiesituatie. De referentiesituatie is de situatie die in de toekomst ontstaat zonder inpassingsplan en onderliggende vergunningen. De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie én de autonome ontwikkeling:

- de huidige situatie (uitgezonderd illegale activiteiten);
- autonome ontwikkelingen:
 - vastgestelde en binnenkort te realiseren ontwikkelingen waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden;
 - sociaaleconomische trends en ontwikkelingen in de Nederlandse maatschappij.

Autonome ontwikkelingen

Op dit moment zijn er geen relevante autonome ontwikkelingen bekend. In het MER wordt nader bekeken of relevante autonome ontwikkelingen (voor verschillende milieuthema's) aan de orde zijn.

5.2 Plan- en studiegebied

Plangebied

Het plangebied bestaat uit het huidige KNM. Voor de sub-variant 3a wordt het plangebied uitgebreid naar een nog nader te bepalen locatie voor de burger parkeerbehoefte.

Studiegebied

De effecten van de voorgenomen activiteit kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. In het MER wordt daarmee rekening gehouden. De omvang van het studiegebied moet zodanig groot zijn dat alle relevante effecten binnen het onderzoekgebied vallen. Het studiegebied kan per onderwerp en effect dus verschillen, afhankelijk van het bereik van de effecten. Het MER licht dit nader toe per onderwerp.

5.3 Beoordelingskader

In het MER wordt onderscheid gemaakt in effecten op doelbereik en milieueffecten. De twee volgende sub-paragrafen gaan hier achtereenvolgens op in.

5.3.1 Doelbereik

Tabel 5.1 toont het beoordelingskader voor doelbereik. Doelbereik geeft aan in welke mate de verschillende varianten bijdragen aan de gestelde doelen in het project: Realiseren van een nieuwe en functionele kazerne voor de operationele eenheden van het Korps Mariniers. De kazerne moet toekomstbestendig en duurzaam zijn, voldoen aan wet- en regelgeving en structureel betaalbaar zijn om op deze manier alle geëiste aspecten van de operationele inzetbaarheid van het Korps Mariniers kwalitatief hoogwaardig te waarborgen.

Doelbereik wordt in het MER randvoorwaardelijk getoetst. Met ander woorden: de voorkeursvariant moet aan het doelbereik voldoen.

Tabel 5.1 Beoordelingskader doelbereik

Doelbereik	Criterium	Methode en informatie
functionaliteit	mate waarin wordt voldaan aan 'fit for purpose'. De logistiek moet geschikt zijn om mariniers binnen de gestelde tijdslijmieten in te zetten	kwalitatief o.b.v. expert judgement en input Defensie
gebruiksgemak	mate van gebruiksgemak kazerne, zoals logische koppeling tussen sport en legering, werken en parkeren nabij parkeren	kwalitatief o.b.v. expert judgement en input Defensie
toekomstbestendigheid	mogelijkheden voor aanpasbaarheid en functieverandering	kwalitatief o.b.v. expert judgement en input Defensie

5.3.2 Milieueffecten

Tabel 5.2 toont het beoordelingskader voor het MER. De milieueffecten gaan over effecten op milieu en leefomgeving. Het beoordelingskader is opgebouwd uit milieuaspecten en de criteria die beschrijven waaraan een aspect getoetst wordt.

Tabel 5.2 Beoordelingskader milieueffecten

Milieuaspect	Beoordelingscriteria, invloed op	Methode
verkeer en vervoer	verkeersintensiteit	kwantitatief op basis van beschikbare verkeerstellingen en/of indicatieve berekeningen
	verkeersafwikkeling	kwantitatief op basis van beschikbare verkeerstellingen en/of indicatieve berekeningen
	verkeersveiligheid	kwalitatief op basis van expert judgement
industriegeluid + schietgeluid	verandering in het aantal geluidsgevoelige objecten binnen geluidsklassen	kwantitatief op basis van handleiding meten en rekenen industrielaawaai (HMRI) + onderzoek schietgeluid
trillingen	verandering in verwachte trillinghinder	beschrijving van de trillinghinder op basis van bestaande kwantitatieve informatie
luchtkwaliteit	verandering van blootstelling van verblijfslocaties aan schadelijke stoffen (PM ₁₀ en PM _{2,5})	toets aan grenswaarden op basis van expert beoordeling, indien nodig met kwantitatief luchtkwaliteitsonderzoek
	overschrijding grenswaarden NO _x	
externe veiligheid	verandering van risicocontouren	kwantitatief op basis van kwantitatieve risicoanalyse of op basis van algemene rekenregels effectstaten. kwalitatief aan de hand van de risicokaart voor effecten van

Milieuaspect	Beoordelingscriteria, invloed op	Methode
		bestaande externe bronnen die effecten op de kazerne zelf (derden)
natuur	Wnb - Natura 2000: - habitattypen; - habitatrichtlijnsoorten; - vogelrichtlijnsoorten	waar mogelijk kwantitatieve beoordeling op basis van bureaustudie en veldonderzoek. AERIUS-berekeningen voor stikstofdepositie
	Gelders Natuurnetwerk	
	Groene ontwikkelingszone	
	Wnb - beschermde soorten	
	houtopstanden	
water	invloed op grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	kwantitatief op basis van geohydrologisch onderzoek en expert judgement
	invloed op grond- en oppervlaktewaterkwantiteit	
bodem	invloed op diffuse bodemkwaliteit	kwalitatief op basis van bureaustudie en indien noodzakelijk aanvullend veldonderzoek
	invloed op verontreinigende puntbronnen	
	ontpofbare oorlogsresten (OO)	
landschap, cultuurhistorie en archeologie	landschappelijke waarden	kwalitatief op basis van bureaustudie
	cultuurhistorische waarden	
	archeologische (verwachtings-)waarden	kwalitatief op basis van bureaustudie en indien noodzakelijk inventariserend veldonderzoek
leefomgeving	invloed op woonkwaliteit	kwalitatief op basis van expert judgement
	hinder tijdens de aanlegfase	kwalitatief op basis van expert judgement
energie	hoeveelheid opgewekte duurzame energie	kwalitatief op basis van expert judgement
Klimaatadaptatie	waterveiligheid	kwalitatief op basis van expert judgement
	wateroverlast	
	droogte	
	hittestress	

Bovenstaande criteria worden onderzocht, omdat op basis van de voorgenomen ontwikkelingen op deze thema's mogelijk effecten worden verwacht. De effecten worden beoordeeld voor de gebruiksfase (eindsituatie). Voor de aanlegfase wordt verkeershinder onderzocht, alsmede het effect op beschermde soorten en het effect van stikstofdepositie van de aanlegfase op beschermde Natura 2000-gebieden.

5.4 Wijze van beoordelen

Dit MER past een beoordelingsschaal met vijf beoordelingsklassen toe (zie tabel 5.3). De beoordeling van de criteria kan variëren van sterk positief tot sterk negatief ten opzichte van de referentiesituatie. Onderstaande algemene beoordelingsschaal toont de vijf beoordelingsklassen die het MER hanteert. Het MER geeft een nadere concretisering van deze beoordelingsschaal per criterium.

Tabel 5.3 Voorbeeld beoordelingsschaal

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
--	sterk negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
-	negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0	neutraal, geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
++	sterk positief effect ten opzichte van de referentiesituatie

Er is nadrukkelijk geen sprake van weging of optelling van de scores op criteria uit het beoordelingskader. Optelling/weging is om meerdere redenen niet gewenst/niet correct:

- er is sprake van overlap en afhankelijkheden tussen verschillende criteria. Het optellen van scores leidt daarmee tot dubbeltellingen;
- een weging is subjectief: daar waar de één van mening is dat verbetering van de bereikbaarheid boven alles gaat, is de ander van mening dat bescherming van de leefbaarheid essentieel is. Het is niet mogelijk een objectieve weging aan criteria te hangen; de afweging moet in het politieke domein door de besluitvormers worden gemaakt. In het MER is het streven om voor elk criterium een beoordelingsschaal op te stellen, zodat een dubbele min op het ene criterium ongeveer hetzelfde betekent als een dubbele min op een ander criterium. Op die manier wordt de beslisinformatie zo objectief mogelijk in beeld gebracht.

5.5 Aanpak milieuonderzoeken

Deze paragraaf beschrijft per milieuaspect de manier waarop het onderzoek wordt aangepakt in het MER.

Verkeer en vervoer

Wanneer de nieuwe kazerne in 2030 in gebruik wordt genomen veranderen de verkeersstromen¹. Hierbij is een toename in verkeer van en naar het KNM voorzien. Het grootste gedeelte van het transport vindt plaats over de openbare weg. Het MER bepaalt de verkeersintensiteiten en -afwikkeling op basis van meest recente verkeersgegevens. Waar nodig worden aanvullend indicatieve berekeningen uitgevoerd.

Daarnaast gaat het MER in op verkeersveiligheid. Verkeersveiligheid wordt beoordeeld op basis van expert judgement. Verkeersveiligheid wordt beoordeeld aan de hand van ideale/minimale wegkenmerken op basis van Duurzaam Veilig. Hierbij wordt gekeken naar mogelijke conflicten tussen verschillende typen verkeersdeelnemers.

Geluid

De geluidbelasting op geluidsgevoelige objecten (woningen, scholen, kinderdagverblijven, verzorgings- en verpleegtehuizen) wordt in het MER onderzocht met behulp van geluidsmodellen.

Er wordt afzonderlijk gekeken naar de verschillende geluidsbronnen (wegverkeer, industrielawaai en schietlawaai) en er wordt een cumulatieve geluidbelasting berekend. Het MER kijkt naar de verandering in het aantal geluid belaste objecten binnen geluidsklassen. Het MER laat zien wat de geluidbelasting op de geluidsgevoelige objecten is in de toekomstige situatie met het KNM en beschrijft de verandering in het aantal geluid belaste objecten ten opzichte van de referentiesituatie. Het onderzoek naar geluidbelasting vindt volledig kwantitatief plaats, conform de handleiding meten en rekenen industrielawaai (HMRI), reken- en meetvoorschrift geluid (2012) en het Activiteitenbesluit (2016)²

¹ De effecten worden beoordeeld voor de gebruiksfase (eindsituatie). Voor de aanlegfase wordt verkeershinder onderzocht evenals het effect van stikstofdepositie van de aanlegfase op beschermde Natura 2000-gebieden.

² Bijlage 9 van de Activiteitenregeling bevat de regels voor het uitvoeren van akoestisch onderzoek voor buitenschiebanen.

Trillingen

In het MER wordt beschouwd of in de plansituatie een verandering optreedt op het gebied van trillinghinder in de omgeving. Deze beschouwing vindt plaats op basis van expert judgement.

Luchtkwaliteit

Industriële activiteiten en (vracht)verkeer dragen bij aan de luchtverontreiniging door emissies van onder andere stikstofoxiden (NO_x) en fijnstof (PM₁₀ en PM_{2.5}). De effecten worden in het MER afgezet tegen de heersende achtergrondwaarde in het gebied.

De verandering in luchtkwaliteit wordt in het MER beoordeeld op basis van de jaargemiddelde concentraties. Voor de uitvoering van het onderzoek wordt er kwalitatief beoordeeld of de concentratie van de luchtverontreinigende stoffen; stikstofoxide (NO_x) en fijnstof (PM₁₀ en PM_{2.5}) voldoet aan de heersende luchtkwaliteitseisen.

Externe veiligheid

In het MER wordt de invloed op de risicocountouren onderzocht waarbij onder andere wordt gekeken naar plaatsgebonden risico's en groepsrisico's.

Natuur

In het MER wordt de invloed op het ecologisch systeem onderzocht. Het MER toetst daarbij aan de Wet natuurbescherming (Wnb), provinciaal beleid en gemeentelijk beleid.

Het MER gaat in op aanwezige habitattypen en -soorten met instandhoudingsdoelstellingen in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Tevens wordt getoetst of kritische depositiewaarden worden overschreden door middel van AERIUS-berekeningen, en zo ja, of dit leidt tot significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van habitattypen en/of soorten. Wanneer significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden niet kunnen worden uitgesloten, wordt een passende beoordeling opgesteld. Ten aanzien van beschermde soorten worden de effecten van vernietiging en verstoring op de functionaliteit van het leefgebied en instandhouding voor beschermde soorten (Wnb) per soort inzichtelijk gemaakt. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een jaarrond veldonderzoek. De effecten op houtopstanden (Wnb en APV) worden tevens beoordeeld.

Vanuit provinciaal beleid wordt getoetst aan de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszones (GO).

Water

Vanwege de wijziging van verhard oppervlak kan er verandering plaatsvinden in de infiltratie en afstroming van regenwater. Het MER onderzoekt daarom de effecten op grond- oppervlaktewaterkwaliteit en - grond- oppervlaktewaterkwantiteit op basis van expert judgement, indien nodig aangevuld met een kwantitatief geohydrologisch onderzoek. Met het onderzoek geeft het MER invulling aan het Watertoetsproces.

Bodem

In het MER wordt, in eerste instantie op basis van bestaande onderzoeken, op kwalitatieve wijze beschreven of er bodemvervuiling in het gebied aanwezig is en zo ja, op welke locatie en wat de status van de vervuiling is, dit wordt gedaan voor diffuse verontreinigingen als puntbronnen. Eventueel wordt aangegeven welk effect de bodemvervuiling op de ontwikkeling en de omgeving heeft en wat met het treffen van mitigerende maatregelen - zoals bodemsanering - wordt bereikt.

De aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten (OO) wordt onderzocht in het MER. Hiervoor wordt op basis van een vooronderzoek vastgesteld of er rekening gehouden moet worden met de aanwezigheid van OO.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Voor landschap, cultuurhistorie en archeologie beoordeelt het MER of en in welke mate bestaande waarden worden aangetast. Het gaat hierbij om de invloed (aantasting of versterking) op kenmerkende landschappelijke waarden (ruimtelijk-visuele kenmerken) of cultuurhistorische waarden (cultuurlandschap, historische structuren, groen erfgoed, gebouwd erfgoed).

De mogelijke effecten op archeologische waarden worden inzichtelijk gemaakt aan de hand van de archeologische verwachtingen. Op basis van een bureauonderzoek wordt vastgesteld of er archeologische waarden in het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Op basis hiervan kan worden bepaald, of en zo ja waar, het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek noodzakelijk is.

Leefomgeving

Het MER onderzoekt de invloed op woonkwaliteit. De focus ligt op de veranderingen in de kwaliteit van de leefomgeving. Deze kan kwalitatief toe- of afnemen door de komst van het KNM in de directe omgeving van een woning, waardoor de waardering van de fysieke leefomgeving kan veranderen. Dit betreft met name de kwaliteit van de openbare ruimte. Het MER beoordeelt de verandering van de woonkwaliteit op basis van expert judgement en gaat hierbij onder andere in op zichthinder. Daarnaast beoordeelt het MER de hinder tijdens de aanlegfase.

Energie

Het MER onderzoekt de hoeveelheid opgewekte duurzame energie op het terrein van KNM.

Klimaatadaptatie

Om de risico's van klimaatverandering te voorkomen of te beperken onderzoekt het MER in hoeverre de nieuwe kazerne inspeelt op klimaatadaptatie. Hierbij wordt gekeken naar waterveiligheid, wateroverlast, droogte en hittestress (gevoelstemperatuur en stedelijk hitte-eiland effect).

6

WETTELIJKE VEREISTEN

Dit hoofdstuk gaat in op de achtergrond en de vereisten van de m.e.r.-procedure, de besluitvorming en de mogelijkheden om te mee te denken (participatie).

6.1 Toelichting m.e.r.-plicht

Een m.e.r.-procedure is altijd verbonden aan een (ruimtelijk) besluit. In dit geval is dat het vaststellen van het bestemmingsplan door de gemeente Apeldoorn.

Plan-m.e.r.

Indien er een passende beoordeling opgesteld wordt voor het bestemmingsplan, ontstaat er in beginsel ook een plan-m.e.r.-plicht. Plannen die uitsluitend bestemd zijn voor nationale defensie vallen echter niet onder de Smb-richtlijn, hiervoor hoeft dan ook geen plan-m.e.r. te worden opgesteld¹. Deze uitzondering is opgenomen in artikel 7.3 van de Wet milieubeheer. Onder de Omgevingswet is deze uitzondering opgenomen in artikel 16.35 van de wet. Voor KNM hoeft geen plan-m.e.r. te worden opgesteld.

Wel kan een te hoge depositie (boven de kritische depositiewaarde) van stikstof op Natura 2000-gebied aanleiding geven tot het opstellen van een passende beoordeling. De noodzaak tot het opstellen van een passende beoordeling leidt tevens tot een plan-m.e.r.-plicht.

Project-m.e.r.

Het bevoegd gezag kan een ontheffing van de project-m.e.r.-plicht verlenen voor activiteiten die uitsluitend bestemd zijn voor defensieactiviteiten. Dit is opgenomen in artikel 7.4 Wet milieubeheer en toekomstig artikel 16.44 van de Omgevingswet. Hiervoor geldt wel als voorwaarde dat enkel een ontheffing kan worden verleend als naar het oordeel van het bevoegd gezag toepassing van die verplichtingen nadelige gevolgen heeft voor defensiedoeleinden.² Wanneer KNM bestemd is voor nationale defensie en toepassing van de m.e.r.-verplichtingen leidt tot nadelige gevolgen voor de defensiedoeleinden, kan ontheffing van de project-m.e.r.-plicht voor het bestemmingsplan worden verleend. Wat onder nadelige gevolgen moet worden verstaan is niet uitgewerkt in (Europese) jurisprudentie.

Defensie heeft ervoor gekozen deze ontheffing niet aan te vragen. Deze ontheffing is ook niet nodig, aangezien de herinrichting van een kazerne niet genoemd is in het Besluit milieueffectrapportage en daarmee niet m.e.r.-plichtig is. Defensie heeft in onderhavig project ervoor gekozen om vrijwillig een MER op te stellen ten behoeve van transparante besluitvorming.

¹ Artikel 3 lid 8 Richtlijn 2001/42/EG.

² Artikel 7.4 Wet milieubeheer en toekomstig artikel 16.44 Omgevingswet.

6.2 Inhoud van het MER

In de wet (Artikel 7.7 van de Wet milieubeheer) is vastgelegd dat een MER in ieder geval de volgende onderdelen moet beschrijven:

- de doelstelling van het project;
- het voornemen, de onderzochte alternatieven en een motivatie waarom deze alternatieven gekozen en/of afgefallen zijn;
- de huidige situatie en toekomstige ontwikkelingen die relevant zijn voor het project;
- de te nemen besluiten waarvoor het MER wordt gemaakt. Indien relevant ook een overzicht van de eerder genomen besluiten die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en alternatieven;
- een beschrijving van de effecten voor het milieu die kunnen optreden als gevolg van de beschreven alternatieven, inclusief een onderbouwing van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven;
- een beschrijving van de maatregelen die genomen worden om de nadelige impact op de omgeving te voorkomen, te beperken of te compenseren;
- het benoemen van de leemten in kennis: de informatie die ontbreekt en niet is meegenomen in de beoordeling en afweging van alternatieven;
- een publieksvriendelijke samenvatting.

Deze onderwerpen worden nader uitgewerkt en opgenomen in het MER.

6.3 Te doorlopen stappen

Een bestemmingsplan opstellen/wijzigen doorloopt verschillende procedurestappen, op elk van deze stappen is een toelichting gegeven.

Stap 1 - openbare kennisgeving van het voornemen

De eerste stap in de procedure is in dit geval de publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Hiermee wordt een ieder geïnformeerd over het voornemen voor het opstellen van een bestemmingsplan, waarbij vrijwillig de m.e.r.-procedure wordt doorlopen. Deze notitie wordt ter visie gelegd, zodat iedereen aanvullingen/ideeën kan meegeven. Betrokken instanties, zoals medeoverheden en de Commissie op de Milieueffectrapportage worden tevens gevraagd om een reactie.

Stap 2 - opstellen bestemmingsplan en MER

Het MER is het centrale onderdeel van de procedure waarin het voornemen wordt beoordeeld op milieueffecten. Het bestemmingsplan voorziet in een regeling om het project ook in planologisch-juridische zin uitvoerbaar te maken. Het MER vormt een bijlage bij het bestemmingsplan. In deze stap vindt ook afstemming met de omgeving plaats, zie paragraaf 6.5.

Stap 3 - ter inzage leggen en inspraak

Het MER en het bestemmingsplan liggen gelijktijdig ter inzage. Een ieder kan tijdens een periode van zes weken zienswijzen geven op (één van) beide documenten. De Commissie voor de m.e.r. brengt advies uit over het MER.

Stap 4 - verwerken uitkomsten van zienswijzen en overlegreacties

De ingediende zienswijzen worden betrokken in het vast te stellen bestemmingsplan.

Stap 5 - vaststelling definitieve bestemmingsplan

Het bestemmingsplan wordt door de gemeenteraad vastgesteld. Belanghebbenden kunnen op basis van het vastgestelde plan beroep aantekenen bij de Raad van State.

6.4 Betrokken partijen

Defensie is initiatiefnemer van de ontwikkeling. De gemeente Apeldoorn is bevoegd gezag voor het bestemmingsplan en daarmee ook voor de m.e.r.-procedure. De gemeente Apeldoorn begeleidt de m.e.r.-procedure. Op basis van het MER moet het bevoegd gezag een besluit nemen over het bestemmingsplan. De provincie Gelderland en het ministerie van LNV (als bevoegd gezag voor de Wet natuurbescherming) zijn nauw betrokken in het proces.

6.5 Participatie

Om de omgeving en belanghebbenden bij de ontwikkeling te betrekken wordt door het Rijksvastgoedbedrijf een participatieplan opgesteld.

Binnen het participatieplan wordt de participatie verder toegespitst langs de volgende projectfasering:

- Tijdens de planvormingsfase, waar en hoe kan geparticipeerd worden en op welke momenten? Waarover kan geparticipeerd worden en wat ligt vast vanuit bijvoorbeeld de bedrijfsvoering?
- Voorafgaand aan de start van de bouw, hoe wordt deze vormgegeven en hoe wordt voor de omgeving bijvoorbeeld omgegaan met beperking van hinder?
- Tijdens de bouwfase, waar kan men terecht bij vragen wanneer bijvoorbeeld hinder wordt ondervonden?

Het participatieplan is een onderdeel van de communicatieaanpak die tot stand gekomen is in samenwerking tussen de gemeente Apeldoorn, de provincie Gelderland, het Rijksvastgoedbedrijf en het ministerie van Defensie. Op deze manier wordt voorkomen dat omgeving en belanghebbenden binnen een korte periode voor de ontwikkeling van de Marinierskazerne vanuit verschillende partijen benaderd worden.

Gedurende het proces van planvorming tot en met realisatie zijn er verschillende momenten om (in)formeel te participeren. De belangrijkste momenten in het proces van het NRD en het MER waarbij inbreng van belanghebbenden gewenst is, betreffen:

- bij het delen van deze NRD via de terinzagelegging. Belanghebbenden kunnen hierop reageren en vragen formuleren, waarna beoordeeld zal worden hoe deze zo goed als mogelijk binnen het MER beantwoord kunnen worden. Ter voorbereiding op dit moment wordt een informatieve bijeenkomst georganiseerd waarin het NRD en de wijze waarop een reactie gegeven kan worden, wordt toegelicht;
- bij het delen van resultaten van het MER en de opmaat naar de keuze voor een variant. Gedurende het opstellen van het MER zullen voor omgeving en belanghebbenden wederom (meerdere) informatiebijeenkomsten georganiseerd worden, waarbij bijvoorbeeld het MER of de deelonderzoeken worden toegelicht;
- na het vaststellen van het ontwerp-MER. Het ontwerp-MER wordt met het ontwerp bestemmingsplan/omgevingsplan ter inzage gelegd. Het bestemmingsplan/omgevingsplan geeft aan welke gronden precies bestemd worden en wat de voorwaarden zijn. In deze fase is het ook mogelijk om (formele) zienswijzen in te dienen.

Inmiddels zijn omwonenden en overige belanghebbenden al in de gelegenheid gesteld om kennis te nemen van de plannen voor KNM. Een eerste kennismakingsavond met de omgeving van de nieuwe Marinierskazerne in Nieuw-Milligen heeft reeds plaatsgevonden op dinsdag 10 mei 2022¹. Daarnaast heeft op 10 september 2022 een open dag plaatsgevonden op de huidige kazerne, waarbij de directe omgeving kennis heeft kunnen maken met (het werk van) de Mariniers.

¹ Verslag van de 1ste kennismakingsavond met de omgeving:

<https://www.rijksvastgoedbedrijf.nl/vastgoed/documenten/verslag/2022/05/10/communicatie-met-de-omgeving-marinierskazerne-nieuw-milligen>.

